

Tweede partiële herziening Structuurvisie Weert 2025

Inleiding

Actuele ontwikkelingen zijn aanleiding om de Structuurvisie Weert 2025, zoals vastgesteld op 11 december 2013, op een beperkt aantal onderdelen aan te vullen of te herzien. Het gaat concreet om drie onderdelen:

1. De aanpassing van de Kwaliteitskaart Buitengebied, onderdeel van het Gemeentelijk Kwaliteitsmenu Weert dat weer deel uitmaakt van de structuurvisie, aan de zoneringen zoals opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL2014).
2. Het aanwijzen van sterlocaties van agrarische bedrijven. Dit zijn locaties waar de agrarische bestemming gehandhaafd zou moeten worden.
3. Het uitwerken van locaties waar grootschalige zonneparken worden toegelaten. De gemeente heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn en om in 2020 een aandeel van 14% duurzaam opgewekte energie te produceren. De mogelijkheden in deze structuurvisie dragen daaraan bij.

1. Kwaliteitskaart Buitengebied

Ten behoeve van de samenhang tussen functies, ontwikkelingsmogelijkheden en omliggende gebiedskenmerken is in het Gemeentelijke Kwaliteitsmenu Weert een Kwaliteitskaart opgenomen. Deze kaart is gebaseerd op de perspectieven zoals opgenomen in het POL uit 2006. Er was destijds sprake van 9 perspectieven. Globaal is destijds het volgende onderscheid gemaakt. De perspectieven P1 t/m P3 (Ecologische hoofdstructuur, Provinciale Ontwikkelingszone Groen en Ruimte voor veerkrachtige watersystemen) zijn op de Kwaliteitskaart opgenomen als 'te behouden' gebieden. De perspectieven P4, P5a en P8 (Vitaal Landelijk Gebied, Ontwikkelingsruimte voor landbouw en toerisme en Stedelijke ontwikkelingszone) zijn op de Kwaliteitskaart opgenomen als 'te versterken' gebied. Daarnaast was het landbouwontwikkelingsgebied afzonderlijk opgenomen conform provinciaal beleid en besluitvorming in Weert. De overige perspectieven hadden betrekking op het stedelijk gebied en de kernen.

Inmiddels is het POL2014 vastgesteld en worden minder zoneringen onderscheiden. Voor het buitengebied zijn belangrijk de zoneringen 'brons', 'zilver', 'goud' en 'buitengebied'. In de nieuwe kwaliteitskaart zijn de zoneringen 'brons', 'zilver' en 'goud' opgenomen in het 'te behouden' gebied. De zonering 'buitengebied' is opgenomen als 'te versterken' gebied. De ontwikkelingsmogelijkheden zoals verwoord in de modules van het Gemeentelijk Kwaliteitsmenu Weert blijven verder van kracht. Voor wat betreft het LOG Tungalroy-Noord kan worden teruggevallen op de contour, die is opgenomen in het bestemmingsplan 'Buitengebied 2011'. Een correctie heeft plaatsgevonden ter plaatse van Laarveld. Hier is de contour van beide bestemmingsplannen die betrekking hebben op het woongebied opgenomen in de zonering 'stedelijk/bebouwd gebied' en niet in de zonering 'te versterken' gebied.

2. Sterlocaties agrarische bedrijven

Om te voorkomen dat duurzame agrarische bouwkvavels verdwijnen, onder andere door bedrijfsbeëindiging, zijn criteria ontwikkeld op basis waarvan agrarische bouwkvavels aangewezen worden die voor de agrarische sector behouden dienen te blijven, de zogenaamde 'sterlocaties'. Wijziging naar niet-agrarische bedrijven of wonen wordt op deze locaties niet voorgestaan.

Een agrarisch bedrijf is een sterlocatie als de locatie:

- binnen het 'landbouwontwikkelingsgebied' ligt en niet meer dan 15% overlapt wordt door 'belemmerende factoren';

- binnen een afstand van 200 meter van een 'ontsluitingsweg met een minimale breedte van 4 meter' ligt en niet meer dan 10% overlapt wordt door 'belemmerende factoren'.

Selectiecriteria 'belemmerende factoren'.

De belemmerende factoren bestaan uit gebieden liggend binnen:

- de goudgroene natuurzone (POL2014);
- de zilvergroeene natuurzone (POL2014);
- de bronsgroene landschapszone (POL2014);
- een gemeentelijk stad- en dorpsgezicht;
- een buffer van 200 meter van de bebouwde kom;
- een buffer van 100 meter van de bestemming 'Wonen' uit bestemmingsplan Buitengebied 2011.

Verder is één agrarisch bouwkevel handmatig toegevoegd aan de selectie (de situatie valt net niet binnen 200 meter van een 'ontsluitingsweg met een minimale breedte van 4 meter', maar wordt toch beschouwd als 'sterlocatie', gelet op de ligging en de afstanden ten opzichte van de andere factoren.

Zoals aangegeven dienen deze locaties voor de agrarische sector behouden te blijven en wordt wijziging van de bestemming naar een niet-agrarisch bedrijf of wonen niet voorgestaan.

3. Zonneparken

In de Structuurvisie Weert 2025 is vastgelegd dat zonneparken in het buitengebied niet zijn toegestaan. Dit is ingegeven vanuit het principe om versterking in het buitengebied tegen te gaan en de grote ruimteclaim van diverse gebruikers op het buitengebied. Zonneparken zijn wel denkbaar in een stedelijke omgeving, bijvoorbeeld als tijdelijke oplossing op bedrijventerreinen en braakliggende terreinen.

Deze tekst is enerzijds erg summier en vraagt anderzijds om nadere uitwerking en bijstelling. Dat wordt nu beoogd.

Duurzame energieopwekking

Duurzame energie opwekken is het meest lonend en grootschalig mogelijk in Weert met zonnepanelen en windenergie. Warmte Koud Opslag (WKO) is ook een veelgebruikte toepassing, maar heeft vooral impact op de ondergrond en is gekoppeld aan woningen en bedrijven. Energie uit waterkracht en biomassa zoals bermmaaisel levert relatief minder energie op en is beperkter toepasbaar. Zonnepanelen kunnen zonder vergunning nu al neergelegd worden op (platte en schuine) daken en zijn met een vergunning al rechtstreeks toegelaten op gronden met een bedrijfsbestemming. Voor windenergie is er altijd een vergunning nodig. Zonnepanelen op de grond en windenergie zijn duidelijk zichtbaar en hebben visuele impact op de omgeving. Zonnepanelen zijn hieronder nader uitgewerkt in relatie tot de ruimte. Met betrekking tot windenergie is al een besluit genomen door de gemeenteraad. Daarop wordt in dit kader niet verder ingegaan.

Zonne-energie op de grond (zonneparken)

Techniek en plaatsing

Bij plaatsing op velden worden er vaak meerdere panelen van ca. 1,6 m² boven- en naast elkaar geplaatst op (beweegbare) stellages waarbij de hoogte tussen de 1,5 tot ca 1,8 m bedraagt en de stellages ver genoeg uit elkaar moeten staan zodat ze elkaar niet beschaduen. Bij plaatsing in het open veld moet rekening gehouden worden met omringende objecten die schaduw kunnen werpen, zoals bebouwing of bomenrijen. Daarnaast dient enige afstand bewaard te worden tot infrastructuur of activiteiten die schade kunnen opleveren. Eventueel kan de stelling worden verhoogd, zodat er activiteiten onder de panelen kunnen plaats vinden, maar de installatiekosten nemen daardoor toe en de panelen komen meer in het zicht. Als deze panelen op maaiveldniveau geplaatst worden, kunnen relatief lage objecten ze al grotendeels aan het zicht onttrekken. Hierbij kan gedacht worden aan dijkes, bosschages, bebouwing of heggen.

Mogelijke locaties

Zonneparken kunnen gerealiseerd worden op open plekken zoals oude stortplaatsen, lege bedrijventerreinen, (agrarische) bouwblokken, braakliggende grond en overtollige voetbalvelden. Maar bijvoorbeeld ook op oppervlaktewater als het niet strijdig is met andere functies (natuur, recreatie) van dat water. Het heeft daarbij de voorkeur dat de ontwikkeling overwegend gekoppeld blijft aan de stedelijke omgeving.

Bij een (grootschalige) opstelling van zonnepanelen in het buitengebied kan het groene karakter van het landelijk gebied ingrijpend veranderen, evenals het beeld van de horizon en het gevoel van ruimte. Dat raakt het belang van toerisme en recreatie. Ook redenerend vanuit het behoud van de (voedsel)productiefunctie van de landbouw hebben opstellingen in landelijk gebied ('in het weiland') niet de voorkeur.

Voor het buitengebied gelden de volgende uitzonderingen:

1. Opstellingen in het buitengebied zijn toegestaan, indien de opstelling gekoppeld kan worden aan:
 - Een andere functie, zoals infrastructuur of solitaire nutsfuncties, bijvoorbeeld geluidswallen. Slechts na zorgvuldige afweging is ruimte voor zonnepanelen toegestaan. De afweging vindt plaats op basis van impact op landschap, natuur en ecologie en cultuurhistorische waarden.
 - Op Agrarische bouwkvavels. Op grond van de huidige structuurvisie is een oppervlakte van agrarische bouwkvavels toegestaan van maximaal 3 ha in op de Kwaliteitskaart Buitengebied aangegeven 'te versterken' gebieden en maximaal 1,5 ha in 'te behouden' gebieden. De 'te behouden' en 'te versterken' gebieden zijn nader aangeduid op de Kwaliteitskaart Buitengebied. De geactualiseerde Kwaliteitskaart Buitengebied maakt deel uit van deze 2^e partiële herziening van de structuurvisie. Ten behoeve van de aanleg van zonnepanelen is het uitgangspunt dat geen agrarische gronden hiervoor worden opgeofferd, maar aansluiting wordt gezocht bij of ter plekke van bestaande c.q. vrijkomende agrarische bouwkvavels en hier een beperkte uitbreiding aan wordt gekoppeld in combinatie met een passende tegenprestatie. (op grond van de Kwaliteitskaart Buitengebied). Hiermee wordt ook een zinvol perspectief geboden voor de vrijkomende agrarische bouwkvavels. De omvang van deze uitbreiding ten behoeve van zonnepanelen mag maximaal 50 % betreffen, met een limiet van 0,5 ha, waarbij inclusief de uitbreiding de totale oppervlakte van een agrarische bouwkvavel die benut worden voor zonneparken in 'te versterken' gebieden dus maximaal 3 ha mag bedragen. In 'te behouden gebieden' mag geen uitbreiding plaatsvinden van agrarische bouwkvavels ten behoeve van zonnepanelen. Transformatie van bestaande bouwkvavels ten behoeve van de aanleg van zonnepanelen is toegestaan. Bij een herziening van het bestemmingsplan dienen de zonnepanelen een aangepaste bestemming te krijgen. Ter plaatse van de grondgebonden zonnepanelen zal de aanduiding 'geen gebouwen toegestaan, uitsluitend zonnepanelen' worden opgenomen op het agrarisch bouwkvavel. Dit om te voorkomen dat een oneigenlijk gebruik ontstaat en hiermee wordt bijgedragen aan een kwaliteitsverbetering. De realisering van gebouwen is op deze gronden niet meer mogelijk.
2. In het buitengebied grenzend aan het stedelijk gebied kunnen zonnepanelen worden toegestaan, indien deze één geheel vormen en grenzen aan de opstelling van de panelen binnen het stedelijk gebied. Dit dient per plan afzonderlijk bekeken te worden. De haalbaarheid van de businesscase of milieuvoordelen kunnen redenen zijn om een stedelijk zonneveld tot in het buitengebied te laten uitstrekken. De omvang van het deel in het buitengebied mag maximaal 50% betreffen van het deel in het stedelijk gebied, met een limiet van 0,5 ha.

Ruimtelijke inrichtingsplan

Ten behoeve van een goede ruimtelijke inpassing moet de opstelling van de zonnepanelen vanaf relevante zichtlijnen goed in het landschap worden ingepast. Verder dient een zonnepark afgeschermd te worden van de omgeving middels bijvoorbeeld een hekwerk in verband met onder andere de sociale veiligheid en het voorkomen van vandalisme. De opstelling van een zonnepark mag daarbij niet ten koste gaan van landschappelijke structuren, houtwallen of bosschages. Het initiatief voor een zonnepark dient daarom vergezeld te gaan van een ruimtelijk inrichtingsplan. Dat inrichtingsplan kan tot doel

hebben om de zonnepanelen 'uit het zicht' te plaatsen. Maar het plan kan ook tot doel hebben om de panelen juist op een verantwoorde wijze in het zicht te plaatsen. Bijvoorbeeld als de panelen als onderdeel van de stedelijke omgeving juist wel gezien mogen worden en mede het beeld mogen bepalen. In dat geval is sprake van een expliciete ontwerp-opgave. In zo'n geval kan het ook gewenst zijn om het te bereiken vermogen van de opstelling aan te passen aan de beoogde ruimtelijke kwaliteit. Dat laatste geldt ook voor een opstelling, in de vorm van meervoudig ruimtegebruik, gekoppeld aan infrastructuur, in het landelijk gebied. De wijze van opstellingen vraagt om een zorgvuldige ruimtelijke studie naar de effecten en vergt eveneens een specifiek inrichtingsplan. Ook hier ligt een ontwerp-opgave. Een inpassingsplan dat deel uitmaakt van het inrichtingsplan dient te voldoen aan de kaders voor ontwikkelingen in het buitengebied, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in het landschapskader Noord- en Midden-Limburg en de Landschapsvisie. Het inrichtingsplan wordt als voorwaardelijke vergunning opgenomen in het bestemmingsplan dan wel de omgevingsvergunning.

Draagvlak

Het creëren van draagvlak is belangrijk. Daarom verdient het met name bij de omvangrijkere projecten de voorkeur dat deze tot stand komen in samenwerking met de lokale energiecoöperatie of dat initiatieven gebruik maken van het systeem van de postcoderoos om te kunnen leveren aan hun omgeving. Dit heeft tevens als voordeel dat de omvang van een zonnepark wordt afgestemd op de deelname vanuit (de postcoderoos van) de stad of het dorp en wildgroei van 'nieuwe energiecentrales', die de schaal van het dorp overstijgen, wordt voorkomen. Dit is echter niet afdwingbaar of handhaafbaar.